

20 lutego 2008

Kontrole korzystających z funduszy

W wypadku środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności instytucje odpowiedzialne za wprowadzanie programów unijnych muszą czuwać nad prawidłowym wydatkowaniem środków wspólnotowych.

W wypadku środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności instytucje odpowiedzialne za wprowadzanie programów unijnych muszą czuwać nad prawidłowym wydatkowaniem środków wspólnotowych.

Kontrola tej prawidłowości polega przede wszystkim na sprawdzeniu, czy beneficjenci realizują projekty zgodnie z umową o dofinansowanie projektu, przepisami prawa oraz wytycznymi instytucji zarządzającej. W okresie programowania 2007 - 2013 kontrole projektów może również przeprowadzać instytucja certyfikująca lub pośrednicząca w certyfikacji.

Oprócz instytucji odpowiedzialnych za prawidłowe wprowadzanie programów czynności sprawdzające mogą prowadzić również inne niezależne organy kontroli. W Polsce taką funkcję sprawuje generalny inspektor kontroli skarbowej (GIKS), który czyni to za pośrednictwem urzędów kontroli skarbowej. Takie kontrole polegają m.in. na wrywkowym sprawdzaniu poczynionych przez samorząd wydatków kwalifikowanych. Do kontroli upoważnione są również instytucje Unii Europejskiej - Komisja Europejska, Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych OLAF oraz Europejski Trybunał Obrachunkowy. Samorządy realizujące projekty ze środków unijnych mogą się również spodziewać kontroli z Urzędu Zamówień Publicznych oraz Najwyższej Izby Kontroli.

Najważniejsza z punktu widzenia samorządów jest kontrola przeprowadzana przez instytucje zaangażowane we wprowadzanie programów, która de facto oznacza weryfikację wydatków. Polega na sprawdzeniu, czy zadeklarowane wydatki faktycznie poczyniono oraz czy projekty i wydatki są zgodne z zasadami wspólnotowymi i krajowymi. Weryfikuje się przede wszystkim dokumenty przedstawione przez beneficjenta - dotyczy to wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz wniosku o płatność. Możliwe jest również przeprowadzenie kontroli na miejscu realizacji projektu. Sprawdza się wtedy, czy projekt realizowany jest m.in. zgodnie z prawem zamówień publicznych. Kontroli podlega także

sposób księgowania wydatków oraz osiągnięcie celów określonych przez beneficjenta w projekcie.

Sprawdzeniu podlega każdy projekt po złożeniu przez beneficjenta wniosku o płatność końcową. Weryfikuje się kompletność i poprawność całej dokumentacji, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentów potwierdzających prawidłowość wydatków. Kontrola na zakończenie projektu może również obejmować działania na miejscu jego realizacji. Warto przy tym pamiętać, że datą zakończenia projektu jest termin realizacji określony w umowie o dofinansowanie.

Jeśli beneficjent nie przestrzegał przepisów prawnych (wspólnotowych lub krajowych) albo zasad wynikających z umowy o dofinansowanie, instytucja kontrolująca stwierdza nieprawidłowość. Sankcja, jaką można zastosować wobec beneficjenta, polega na odebraniu przyznanej dotacji lub wykluczeniu z dofinansowania. W przygotowaniu jest taryfikator, który będzie określał odpowiednie kary w zależności od wagi wykrytej nieprawidłowości. Będzie on dotyczył wyłącznie naruszeń prawa zamówień publicznych.

Od momentu wstąpienia Polski do UE do połowy 2007 r. wykryto 368 nieprawidłowości w zakresie wykorzystania funduszy, które podlegały jednocześnie obowiązkowi raportowania do KE. Najczęściej występujące nieprawidłowości dotyczyły fałszowania dokumentów, finansowania wydatków niekwalifikowanych, braku lub niepełnej realizacji niektórych działań projektu oraz naruszenia przepisów ustawy - Prawo zamówień publicznych.

Podczas zamykania realizacji dotychczasowych inwestycji oraz przygotowań do projektów w nowej perspektywie samorządy powinny mieć zatem na uwadze, że ich inwestycja może zostać poddana kontroli. Istotne, aby być do tych kontroli dobrze przygotowanym i mieć skompletowaną dokumentację.

Janusz Mikuła, wiceminister w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego